

การใช้และความต้องการสารนิเทศของนักวิจัยสาขาไทยศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร

นางสาว ขวัญฉวีล พิศาลพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-001-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

018878 117863 159

INFORMATION USES AND NEEDS OF RESEARCHERS
IN THAI STUDIES IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Kwanchadil Phisalpong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-001-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้และความต้องการสารนิเทศของนักวิจัยสาขาไทยศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร

โดย นางสาวขวัญชฎิล พิศาลพงศ์

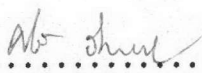
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

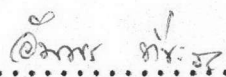
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ อัมพร ทีชะระ

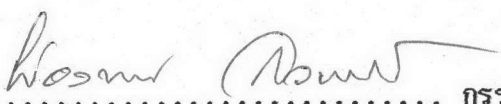
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

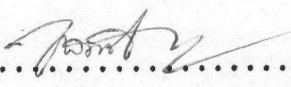

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ อัมพร ทีชะระ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผ่องพรรณ ลวนานนท์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลธิชา สุทธิรัตนกุล)

ขวัญชฎิล พิศาลพงศ์. การใช้และความต้องการสารนิเทศของนักวิจัยสาขาไทยศึกษา ใน กรุงเทพมหานคร (INFORMATION USES AND NEEDS OF RESEARCHERS IN THAI STUDIES IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา รศ. อัมพร ทีชะระ, 242 หน้า. ISBN 974-583-001-1

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และความต้องการสารนิเทศในด้านเนื้อหา รูปแบบ ภาษา อายุ และแหล่งสารนิเทศ รวมทั้งปัญหาในการใช้สารนิเทศของนักวิจัยสาขาไทยศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาวิชาที่นักวิจัยใช้สูงสุดคือ สังคมไทย ในด้านรูปแบบของวัสดุที่พิมพ์ใช้ หนังสือและตำราสูงสุด รูปแบบของวัสดุไม่ตีพิมพ์ใช้สไลด์สูงสุด สำหรับรูปแบบของสารนิเทศบุคคลใช้ประสบการณ์ของนักวิจัยเองสูงสุด ส่วนภาษาของสารนิเทศที่ใช้สูงสุดคือ ภาษาไทย อายุของสารนิเทศที่ใช้สูงสุดคือ สารนิเทศที่ผลิตในปัจจุบัน และแหล่งสารนิเทศที่ใช้สูงสุด คือ หอสมุดกลางของสถาบันที่นักวิจัยสังกัด

ในด้านความต้องการสารนิเทศ ผลการวิจัยสอดคล้องกับการใช้สารนิเทศในทุก ๆ ด้าน ยกเว้น ในด้านรูปแบบของสารนิเทศบุคคล ซึ่งพบว่า นักวิจัยมีความต้องการความรู้ที่ได้จากการสนทนากับผู้ร่วมงาน หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับที่สูงกว่าการใช้ประสบการณ์ของตนเอง

ปัญหาในการใช้สารนิเทศที่นักวิจัยประสบสูงสุด ได้แก่ การไม่ทราบวิธีค้นคืนข้อมูลจาก คอมพิวเตอร์ ความไม่สะดวกในการไปใช้ห้องสมุดและศูนย์เอกสารอื่น ๆ ภายนอกมหาวิทยาลัย และการไม่สามารถเข้าถึงสารนิเทศที่เป็นเอกสารซึ่งไม่มีการจัดพิมพ์เผยแพร่ ตามลำดับ

ภาควิชา.....บรรณารักษศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต..... *ขวัญชฎิล พิศาลพงศ์*
สาขาวิชา.....บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *อัมพร ทีชะระ*
ปีการศึกษา..... 2535..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

0310359 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
KEY WORD:

INFORMATION USES / INFORMATION NEEDS / THAI STUDIES RESEARCHERS
KWANCHADIL PHISALPHONG : INFORMATION USES AND NEEDS OF RESEARCHERS
IN THAI STUDIES IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.
AMPORN TIKHARA. PP. ISBN 974-583-001-1

The aims of this research are to study the information uses and needs of researchers in Thai studies in Bangkok Metropolis, in the fields of subject content, format, language, age and information sources as well as problems encountered.

Research findings reveal that the highest level of the subject content used by researchers is the Thai society. About the format of printed materials, books and textbooks are most used, as well as slides in non-printed format. Concerning personal resources, the highest level of information use is the researchers' own experiences. Thai language, current information and central libraries of their institutes are types of language, age and information source preferably used respectively by researchers.

About the information needs, the research findings correspond to the information uses in every category except the format of personal resource which is indicated that conversation with colleagues and experts is needed at higher level than the researchers' own experiences.

Problems confronted by researchers are illiteracy of computerized information system, inconvenience in reaching libraries and information centers outside campus, and inaccess of unpublicized information.

ภาควิชา..... บรรณารักษศาสตร์.....
สาขาวิชา..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....
ปีการศึกษา..... 2535.....
ลายมือชื่อนิสิต..... วิชา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ อัมพร ทีชะระ
อาจารย์ที่ปรึกษา ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่งและให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้เขียน
ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล ซึ่งกรุณาเป็นประธานกรรมการ
สอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผ่องพรรณ ลวนานนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลธิชา
สุทธินิรันดรกุล ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์ และ คุณศรีสุพร ช่วงสกุล
ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบและแก้ไขแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยในการให้การสนับสนุนการวิจัย

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบพระคุณอาจารย์และนักวิจัยไทยศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือใน
การตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขวัญฉวีล พิศาลพงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
แนวเหตุผล	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
งานวิจัยในต่างประเทศ	7
งานวิจัยในประเทศ	8
2 การศึกษาและวิจัยทางด้านไทยศึกษา	11
ขอบเขตของ "ไทยศึกษา"	11
การศึกษาและวิจัยทางด้านไทยศึกษา	13
การศึกษาทางด้านไทยศึกษา	16
การวิจัยทางด้านไทยศึกษา	16
แหล่งทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาและวิจัยทางไทยศึกษา	
ในกรุงเทพมหานคร	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	36
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	36
	วิธีดำเนินการวิจัย	37
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	38
	การทดสอบแบบสอบถาม	39
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
	การวิเคราะห์ข้อมูล	41
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
	ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	44
	ตอนที่ 2 การใช้และความต้องการสารสนเทศ	45
	1. การใช้และความต้องการเนื้อหาของสารสนเทศ	45
	2. การใช้และความต้องการรูปแบบของสารสนเทศ	64
	3. การใช้และความต้องการภาษาของสารสนเทศ	88
	4. การใช้และความต้องการด้านอายุของสารสนเทศ	91
	5. การใช้และความต้องการแหล่งสารสนเทศ	103
	ตอนที่ 3 ปัญหาในการใช้สารสนเทศและข้อเสนอแนะ	121
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	149
	สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	150
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ	173
	ข้อจำกัดในการวิจัย	175
	แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต	176

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	177
ภาคผนวก	181
ประวัติผู้เขียน	242

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	40
2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	44
3 ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการเนื้อหาของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จาก 5 สถาบัน	46
4 ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการเนื้อหาของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย	49
5 ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการเนื้อหาของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัย- ธรรมศาสตร์	52
6 ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการเนื้อหาของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล	55
7 ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการเนื้อหาของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย- ศิลปากร	58
8 ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการเนื้อหาของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม- แห่งชาติ	61
9 ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการรูปแบบของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จาก 5 สถาบัน	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10	68
คำเฉลี่ยการวิจัยและความต้องการรูปแบบของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย	68
11	72
คำเฉลี่ยการวิจัยและความต้องการรูปแบบของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัย- ธรรมศาสตร์	72
12	76
คำเฉลี่ยการวิจัยและความต้องการรูปแบบของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล	76
13	80
คำเฉลี่ยการวิจัยและความต้องการรูปแบบของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย- ศิลปากร	80
14	84
คำเฉลี่ยการวิจัยและความต้องการรูปแบบของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม- แห่งชาติ	84
15	88
คำเฉลี่ยการวิจัยและความต้องการภาษาของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จาก 5 สถาบัน	88
16	91
คำเฉลี่ยการวิจัยและความต้องการด้านอายุของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จาก 5 สถาบัน	91
17	93
คำเฉลี่ยการวิจัยและความต้องการด้านอายุของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการด้านอายุของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัย- ธรรมศาสตร์	95
19	ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการด้านอายุของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล	97
20	ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการด้านอายุของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย- ศิลปากร	99
21	ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการด้านอายุของสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม- แห่งชาติ	101
22	ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการแหล่งสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จาก 5 สถาบัน	103
23	ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการแหล่งสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย	106
24	ค่าเฉลี่ยการใช้และความต้องการแหล่งสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	109

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
25	ค่าเฉลี่ยการใช้จ่ายและความต้องการแหล่งสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ พัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล 112
26	ค่าเฉลี่ยการใช้จ่ายและความต้องการแหล่งสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย- ศิลปากร 115
27	ค่าเฉลี่ยการใช้จ่ายและความต้องการแหล่งสารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม- แห่งชาติ 118
28	ค่าเฉลี่ยปัญหาในการใช้สารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัย สาขาไทยศึกษา จาก 5 สถาบัน 122
29	ค่าเฉลี่ยปัญหาในการใช้สารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัย สาขาไทยศึกษา จากสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 126
30	ค่าเฉลี่ยปัญหาในการใช้สารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัย สาขาไทยศึกษา จากสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 130
31	ค่าเฉลี่ยปัญหาในการใช้สารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัย สาขาไทยศึกษา จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล 134
32	ค่าเฉลี่ยปัญหาในการใช้สารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัย สาขาไทยศึกษา จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร 138
33	ค่าเฉลี่ยปัญหาในการใช้สารนิเทศของนักวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัย สาขาไทยศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 142